

नं० ३२८८ - ३२८० - घ

क- गन्धकविधि कल्प उष्णौद करको

• - दकल्लापादि

ख पंचदशीमंत्र विधि भाषायाम्

इया पत्राणि २०

नं० ३२८६-६-८८८

क। गन्धकविधिकल्प उषोदक रक्तोद-
कल्यादि

नं० ३२८०-८

ए पंचरसपंचविधिः भाषायाम्

द्वयोः पत्राणि २०

सं. ३२८५

गंधक विधान

१
 ॐ स्वस्ति श्री गणेशाय नमः श्री पार्वत्युवा
 च ॥ गंधकस्य विधिं देव कथयस्व प्रसा
 दतः ॥ कस्यि-कोले समुत्पन्नो केन चो
 त्त्यद्यते पुरा ॥ अल्पायुश्च नरादेव जरा
 दारिद्र्यपीडिता ॥ यथापुथा गुणास्त
 स्य तथा कथय मे प्रभो ॥ ईश्वरावाच ॥
 मृणुदेवि प्रचक्षामि यथाद्यो गोन गं
 धकः ॥ कथयते तद्यथा योगं मृणुष्व
 यतलोचने क्षीरोदसागरे देवि म
 प्यमा ने वरानने उत्पन्नममृतं

सारोदिव्यरूपं महाबलं ॥४॥ तस्य गंध
 कः द्रवेण मोहिता सर्वदेवता ॥ गंधकस्त
 न विख्यातो जरादारिद्र्यनाशनं ॥५॥ सदा
 पथ्यं च कुरुते अथ पथ्यं परिवर्जयेत् ॥ ॐ
 हुं अमृतशिक्षाय जीवेसेधं तं अमृतं त्व
 कुरुष्व मे देही ॥ अनेन मंत्रेण गंधकं भक्ष
 येत् ॥६॥ वातारितैल्यसंयुक्तं त्रिफला
 गुग्गुलेन तु ॥ गंधकं भक्षयेत् देवी जरादा
 रिद्र्यनाशनं ॥७॥ मासं नष्टप्रयोगेन
 एव द्यामिये गुणः अष्टादशानिकु ।

दानि सर्व व्याधि महाक्षये ॥ ८ ॥ आम
 वातानि गुल्मानि ये चान्येपि भगंदरा ॥
 श्लेष्मोद्धवाश्च घृशे गास्त्रि दोषा प्रभवा
 श्रये ॥ ८५ ॥ नस्यंति व्याधयः सर्वे गंध
 स्य प्रभावतः ॥ षण्मासस्य प्रयोगेन भ्र
 णवक्ष्यामि यत्फलं ॥ १० ॥ हं सर्व एषि श्र
 यो के प्रावक्ष्यामि प्रलंविता ॥ तत्क्षण
 देहनशंति वक्ष्यामि तुरूणा यते ॥ ११ ॥ आ
 ता कुंचितानयत्के प्राग्वद्वि श्र जाय
 ते ॥ श्रुता विधानसंयमो बराह श्रुति

मातवः॥१२॥ जायते पुरुषसाक्षान्द्वि
 तियश्च शंकरः॥ तस्य मूत्रपुरीषेण श्रुत्वं
 भवति कांचनं॥१३॥ तस्य वर्णः यथाज्ञा
 तिकथयामितच्छृणु॥ पीतं चैव तथा श्वे
 तकपोताभांतीयकं॥१४॥ आरक्तं च चतु
 र्यस्यान्दुर्लभं भुवनेष्वशी॥ यथाशरीरदे
 वे शिशोधयेत्क्रमयत्नेन तः॥१५॥ तस्मा
 त्सर्वप्रयत्नेन सर्वदा साधयेद्दुधः॥ वम
 नं रेचनं कृत्वा रसायणं तथा चरेत्॥१६॥
 मूहं तैश्च भोजनं चैव न मस्कृत्वा जगद्गुरुं॥

३

जा

विधानेन यथादेविकर्तव्यं गंधकः त्रिये १०
 तथा चैव प्रवक्ष्यामि प्रयोगाभक्षणास्पृश च
 वृत्तिं कामयवाशा विमोक्षमायव सुव्रते ११॥
 जोगलानि तन्माशानि कृमलानि सखे वत्त च कृष्ण
 मुष्णश्च सर्पिश्च सिताक्षोरं च मादिकं १२ एतद्दे
 निविहितान्यथ्यं स पथ्यं परिवर्जयेत् सुन्या
 वाधाने संपन्नो वाराहश्रुतिः मानवः १३
 त्रिकुलवर्धनकोशो गृध्रदृष्टिप्रज्ञायते
 ज्ञायते पुरुषः साक्षात् द्वितीयद्वयशंकरः १४
 ११ तस्य मूत्रं पुरुषेण मुरावं भवति कांच
 नं वाराहितैरसंयुक्तं त्रिफलागुग्गुलेन च १५

३

त्रिफलागंधकं सूतं समभागानि कारये ॥ संवत्स
 रप्रयोगेन जीवे द्वर्ष सहस्रकं ॥ २३ ॥ ओं अमृता
 य अमृतं सिद्धाय अमृतगंध द्यामि जीवे सोऽयं
 त्वं अमृतत्वं कुरु अमृतं कुरु स्वमे देहं ॥ अनेन
 मंत्रेण भक्षयेत् ॥ गंधकस्पपलं चैकं सूतकार्धप
 लं तद्यामर्दयेद्याममेकं च लेहयेत् मधुसर्पिषा ॥
 २४ ॥ मासमात्रप्रयोगेन जीवे चंद्रार्कतारकाः ॥
 गंधकस्पपलं द्वौ च पलैकं शुद्धस्तकं ॥ २५ ॥
 कृत्यं पत्रंगतं पक्वं लेहयेत् मधुसर्पिषा ॥ मासेक
 वात्रे मासं वा हंतिकु य सुदारुणं ॥ २६ ॥ एष मा
 सस्य प्रयोगेन जीवे चंद्रार्कतारकां ॥ गंधकं त्रि

फला चूर्णिभंगराजसमंतथा ॥२७॥ संव
 त्सरप्रयोगेन जीवेच्चंदार्कता रकां ॥ सु
 तकस्य पलद्वैचचच्चा रोगंधकस्य च ॥२८॥
 ॥ सुतकस्य पलद्वैच ॥ बालुकायंत्रगतं
 षट्कं जायते भस्म सुतकं ॥ तस्य सुतस्य भा
 गैकं टंकं ए च समं नुरु ॥२९॥ गंधकं त
 समं कृत्वा शुल्बचूर्णं तथैव च ॥ सिंदूर
 कोष्ठचूर्णं च पिप्पलीचूर्णमेव च ॥३०॥
 मातुलिंगरसैः पृष्टं लेहयेन्मसर्पिषा ॥ स
 प्रसप्तप्रयोगेन हंतिकुश्यादिकोगदान्

॥३१॥ एषा मासस्य प्रयोगेन जीवेद्वर्षसहस्रकं
संवत्सरप्रयोगेन भवेदेव समोनरः ॥३२॥ तस्य
मूत्रपरीक्षेण शुत्वे भवेति काचन ॥ गंधकस्य
पलंग्राह्यं सूतकार्धपलं तथा ॥३३॥ गंधकस्य
लैचैकं पलं च पलं त्रयं ॥ एषा मासप्रयोगो
गेन जीवेद्वर्षसहस्रकं ॥३४॥ गंधकस्य
प्रवृद्धाचमनयेत् घृतसंयुतं मासत्रयप्रयोगो
गेन जीवेद्वर्षसहस्रकं ॥३५॥ गंधकं च पलं
चैकं पिवेत् दीरेण नित्यशः ॥ संवत्सरप्रयोगे
न अमरो भवति मानवः ॥३६॥ घृतगव्यं पलं चैकं
तदर्थेण तु सूतकं ॥ मासमेकप्रयोगेन जरा व्या
धि विनाशयेत् ॥३७॥ वाचस्य लिप्ता मोतु द्विष्ट

दृष्टि भवेत्ततः ॥ देह दृष्ट महारूपं क्त मतुल्यं
 न शंसयः ॥ ३८ ॥ एवं विधि विधानेन कर्त्तव्यं
 च विचक्षणाः ॥ संवत्सर प्रयोगेन जीवे चंद्रा
 र्क तारका ॥ ३९ ॥ गंधकं त्रिफला मुक्तं घृते
 न मधुना सह ॥ भक्षयित्वा महारोगा हन्ति मा
 सेन गंधकं ॥ ४० ॥ गंधकं सरसं युक्तं निर्गुडि
 रसभा वितं ॥ श्रंधमुख गतो ध्मा तो लेहे न्मधु
 सर्षिषा ॥ ४१ ॥ मासमेक प्रयोगेन सर्व व्याधि
 विनश्यति ॥ गंधकं रसमाका सं निर्गुडी रसभा
 वितं ॥ ४२ ॥ श्रंधमुख गतो ध्मा तो लेहे ये न्म
 धुस पिषा ॥ मासमेक प्रयोगेन हन्ति कुष्ठ सुदा
 रुणं ॥ ४३ ॥ षण्मासस्य प्रयोगेन वली प्लीहा

शानं ॥ गंधकं गंधमूली चरस वीजेन मर्दयेत्
 ॥ ४४ ॥ अमिष्यमासमेकेन तारलेपेन कांचने
 ॥ अभ्रकं हरवीजेन षोडशं शोभनं कांचनं ॥ ४५ ॥
 धातं गतं अंधमूले गंधकेन समन्वितं ॥ मुखे क्षि
 त्यावरा रोहे संतिष्ठेद्यथा खगः ॥ ४६ ॥ राजिका
 अर्धमात्रेण पर्वतादपिवेधतु ॥ राजिका सर्वमा
 त्रेण तादृशं यदि भक्षयेत् ॥ ४७ ॥ प्रयच्छंति रेवे
 चरत्वं च क्रीडते शंकरो यथा ॥ तुलायं च गतं सूतं
 गंधकं धूम्रं जितं ॥ ४८ ॥ तारेताम्रे तपानागो स
 हस्रं शोभनं वेधयेत् ॥ षडुणे दि ए घ ते च सूतो जा रि
 ता गंधको यदा ॥ ४९ ॥ धूम्रं जारित योगेन राजा

दारिद्र्यनाशनं ॥ दशगुणं जार्यं तृगंधं पुष्टिकावेधये
 दुवं ॥ ५० ॥ कल्कहेमतथातारक्रमेण चैष्टये दुधः
 ॥ ध्मातं श्रंधमुखायां कनकं भवति प्रौभनं ॥ ५१ ॥
 तं हेमजारयेदिमं दिव्याभरणभूषितं ॥ शतगुणं जा
 रयेहं धंशस्त्रांशेन वेधयेत् ॥ ५२ ॥ सहस्रं जारयेहं
 धं चलक्ष्य वेधकरोति सः ॥ जारितोलक्ष संख्या
 चकोटिवेधकरोत्यसौ ॥ ५३ ॥ एवविधाधिकोदे
 विरसकर्मकरोति सः ॥ असंख्यातौ कृतो येन जा
 रणाविधिरुत्तमा ॥ ५४ ॥ नादवेधी भवेत्तस्य रू
 द्रतुल्यो नशंसयः ॥ क्षपितामुखमध्ये तु खेचरत्वं
 च जायते ॥ ५५ ॥ इच्छाचारी भवेत्सोपि क्रीडंते स

चराचरं। इच्छा रूपं भवेत्स त्रैलोक्यगोचरं भवेत्॥
 ५६॥ स्वाद्यं तेन च कालेन बाध्यते न च कर्मणा॥ अ
 वेद्यो वर्ज्यो शस्त्रेण वज्रदेहो भिजायते॥ ५७॥ येन ये
 न प्रकारेण गंधको जा रितो यदिः॥ नाम्ना जा रि
 तो सिद्धि विना गंधकस्तयोः॥ ५८॥ पक्ष्मे दे स
 मर्थं स्यात् रंजने बंधनं तथा॥ क्रमेण वेधयेत्सूत
 यथा जा रित गंधकं॥ ५९॥ तादृशो हि गुणस्तत
 या साधित गंधकः॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि पृष्टि
 का वेधमुत्तमं॥ ६०॥ एवं यावत्सूतं च गंधकं नै
 व योगतः॥ खलामध्ये ददात्सूतं स्लोक स्लोकम्
 गंधकं॥ ६१॥ तस्य सूतं कृतं पृष्ठं कर्पटे संधयेत्
 ॥ स्मरेत्सदा शिवं देवं पाषाणेन तु कोदयेत्॥ ६२॥

निक्षिपेत्तु यदा गंधं अर्धपरिकल्पयेत् ॥ निक्षि
 प्रोऽर्धमुरवाच भूधरेण तु पाचयेत् ॥ ६३ ॥ तस्य
 क्रिया च मत्सूतं षड्गुणं जायते ध्रुवं ॥ पुनः पुनः ॥
 क्रमेणैव दोलायंत्रेण पाचयेत् ॥ ६४ ॥ पूर्वजा
 रितं गंधं च एवं विधिं वरानने ॥ अथ वाताम्रपात्रे च
 स्तोक् स्तोके च सतकं ॥ ६५ ॥ गंधकं स्तोक् च नैव
 करं गुल्फा च मर्दयेत् ॥ नवनीतसमं पिंडं जायते
 वरपृथिका ॥ ६६ ॥ दत्वा लघुपुटं पश्चाद्देमपात्रा
 णि फलमालेपयेत् ॥ अथ वा मधुसंयुक्तं भक्षयेत्
 सापि पृथिका ॥ ६७ ॥ षण्मासस्य प्रयोगेन दिव्यं दे
 हो भिजायते ॥ संवत्सरप्रयोगेन जीवैर्द्वर्ष सहस्र
 कं ॥ ६८ ॥ तस्य मूत्रपुरीषेण शुल्बं भवति कांचनं

॥ आशेटंभक्षयेदेविचंद्रगंधचकारयेत् ॥ ६४ ॥ पो
 षयेत्सर्वधातूनांवलपुष्ठीप्रदायकः ॥ गंधकं त्रि
 फलाचूर्णं भुक्त्वा दृष्टिप्रदायकं ॥ ७० ॥ वाराही तै
 लसंयुक्तं सर्वकुष्ठं निवारयेत् ॥ बघतेन सह भुं
 जीतदेहेवर्णं प्रजायते ॥ ७१ ॥ तैलेन सह युक्तं स्या
 द्रिष्यदृष्टिप्रजायते ॥ दुग्धेन सह पीतं च सह श्रायु
 र्भवेन्नरः ॥ ७२ ॥ निर्गुंडी रससंयुक्तं व्याधिनाशा
 यउच्यते ॥ कनकस्पर्शेनैव रसो मूर्च्छाप्रजाय
 ते ॥ ७३ ॥ तूलिका लवणैर्नैव सर्वलोहानिजारये
 त् ॥ कनककारि रसेनैव सर्वकर्मणिकारयेत्
 ॥ ७४ ॥ गंधके युतास्तौ सर्वरोगनिवारयेत् ॥ घ
 तेन सह भुक्तस्तु सर्वदोषनिवारयेत् ॥ ७५ ॥

ग्राशेट ~~स्य~~ तुलेपेन दद्रुसिध्माविचर्चि
 का ॥ कंदूयामाहरः साक्मानवानेपानेच
 भक्षणे ॥ ७६ ॥ हैमगैरिकसंयुक्तं समासेन
 च गंधकं ॥ देवदारसमायुक्तं तारमायाति
 कांचने ॥ ७७ ॥ पीतगंधकसूतेन रक्तचां
 द्रव्यपंचमं ॥ कजीरीरेण संयुक्तं वंगसंभनमुत्त
 मं ॥ ७८ ॥ पुनर्नबान्वितं गंधं त्रिविधं नाशयेद्दि
 वं ॥ धातु रससमायुक्तं अजीरिणीनाशयेद्दुवं
 ॥ ७९ ॥ सतकेन समायुक्तं चिरामुः पुरुषोभ
 वेत् ॥ गुडेन सहितो गंधः प्रमेहं च विनाशयेत् ॥
 ८० ॥ बहुनात्र किमुक्तेन गंधकसहसूतकं ॥

षण्मासं नक्षितो घेन जीवे चंद्रार्क तारकां ॥ ८१ ॥
 पीतो गंधक दुग्धेन सर्व व्याधिविनाशयेत् ॥ क्षा
 लितं तैले पितं भतामं वैक्रांतं ये पक्षि सुधीः ॥ ८२ ॥
 + अमं ह्येन सुशीतेन उत्तमं कांचनं जवेत् ॥ तं हे
 मं जारयेद्विषं जांबूनं समं प्रभं ॥ ८३ ॥ किमेत
 चित्रं पदि पीत गंधकं पलाशयि च न कल्क मर्दि
 तं ॥ आरण्ये क्वाणे परि पाचितं शनैः करोति ता
 रं त्रिपुटे न कांचनं ॥ ८४ ॥ ओं मादमादिनी ॥ ओं
 वाचानादिनी ॥ ओं देवी गौरी गंधकं स्वाहा ॥
 वातपित्त कफ श्रेवत्रयो रोगा बहा बल्वा ॥
 सर्पिष्ठा मधु तैलेन गंधकं नाशयेत् ॥ क्रमान् ॥
 ८५ ॥ ओं मदन मेदनी वाग्वादिनी ॥ ओं देवी गौ

रीगंधकं स्वाहा॥ अनेन मंत्रेण त्रिवारं मंत्रयि
 त्वा॥ गंधकं भक्षयेत्॥ अमृतं ददाति॥ ८६॥ +
 १ किमत्र चित्रं यदि पीतगंधकं च पलाशिनिः पी
 डितमर्दितं॥ पुष्पांश्च तेनैव रसेन भावितं सि
 तः॥ सुवर्णं तरुणां कंसनिभं॥ ८७॥ करोति
 गुंजाशत एकं गुंजया॥ तारंत प्यासुराभशिल
 यास्तकं स्पर्धभागंदं त्वत्रिदिनमपि तं का
 चमासी रसेन॥ तेनोत्प्लवं शर्करावेष्टुं पक्वं तारा
 वध्वं भवति कनकं भोजनं चाजिकानां॥ ८८॥
 गंधकेन हृतं ताम्रं स मंहिं गुलमेव च॥ बीजपू
 रं रसेनैव नागपत्राणि लेपयेत्॥ ८९॥ त्रि
 पुटे मयते नागो जायते कुंकुमप्रभं॥ द्विगुंजं ८

दीयते तारे तारो भवति कांचनं ॥ ८२ ॥ ताराख
 कंताम्रचतुर्थकंचनागद्वयंचनभागमेकं ॥ एक
 नमूलेनरसेनमर्द्या ताराविशेषकनकं करो
 ति ॥ ८३ ॥ अखगंधाकुमारीचकांजीनील
 पर्णिका ॥ एतेषां समभागेन सर्वमादाय प्रत
 तः ॥ ८४ ॥ भावयेद्द्वंद्वचूर्णेन भावनालेक विं
 शति ॥ यावत्स्तरततः कृत्वा पलमेकं समाह
 समाहरेत् ॥ ८५ ॥ पलापलाधं शुल्बं स्यात्
 त्रैलोक्याविलेपयेत् ॥ अटंतेनोयेन मालोडं
 पुटघातेन कारयेत् ॥ ८६ ॥ यावद्दसमायाति
 तस्य टंकं समुद्धरेत् ॥ लवणस्य च चत्वारितावदे
 वहि पारदः ॥ ८७ ॥ मातुलिं गं रसोपेष्णं हेमं चूर्णं

५ समन्वितं॥ दशवर्णं तु तद्धे मन्तस्य पत्राणिले
 पयेत्॥ ८८८॥ हंसपादेन चालेन कपोतापु
 १० टपाचयेत्॥ यावद्वादशवारं स्य तावत्पाच
 वशनने॥ ८८८॥ एवं गंधकं योनं पंचवर्णं नद्धं गो ४
 येत्॥ नीलांजनं तथा तीक्ष्णं समं भागेन टंकं
 ॥ १००॥ गंधः चूर्णं समं धातुं नागं भवति शोभ
 नं॥ कांति लोहं च सौवीरं टंकं रक्तं गंधकं॥ १०१॥
 अधः प्रसृतं धातुं वंगस्याद्वरं नि॥ पलानि त्रीणि
 रसकां व्याषष्टि पलतथा॥ पीतं गंधकं टंकं कंकोष्ठं चै
 व षडंशकं गृह्यमथ सिक्ते च रसनिर्गुडिगुगुलं भा ३
 लातकं स्यते लेनं च अधः प्रसृतं धमेत्॥ एवं यथापरे
 धातुं तत्सर्वं काचं भवेत्॥ तस्य हेमस्य भागे कं दत्वा तारं

वज्रं शकं हेमभागे पुगे धातुं कोचने भवति शोभने कंकु।
 वृग्गु डहं सपिदि स कं तारं च मोदं तिकं लात्पा कुंकुम
 गोरोचना मधुनिशा विस्वच जालकं एतत्सर्वमिदं च
 भागसमकल्कं लवणोदके न हितं तेन लेपितं भाग
 पत्रपुटितं पट्टपाचने कांचने हारं कं करानु प्रिका विर
 चितं नागाज्जने भावितं ताराताम्रे सुषः सूतकुटिलं च स
 सन्वितं धामिते चैव मूषाया त्रिवारं कुनकं भवेत् तु सुकं
 दरं दं कृष्णार्कं कुष्ठा हेमगौरिकं पारदं गंधकं चैव रसकं
 च मनःसिलाः एतानि समभागानि हंसपादिव शनने १०
 सुरदालि जले तेन वस्त्रवरोप्य कृष्टपक्व मासकेन प्रय
 त्नेन दोलायंत्रेण पाचयेत् पाचितो धस्ये यंत्रे वसुपात्राणि
 लेपयेत् आनेदत्वा समासेन चतुर्थांशेन कांचनं दत्वा १२
 धामयेत्सम्यक् तत्सर्वं कांचनं भवेत् नीलांजनं तथा ॥
 ह्यं समभागेन टं करौ गंधचूर्णं समं धातुं नागं भवति शोभ
 नं तित्वाया हि सुसर्वदो विवर्जयेत् धमेतं त्रेन योगेन

- ११ हेमं भवति शोभनं च यदा तु धर्कं योज्यं धिन्नं कृत्वा तु ए
 धवत्तं समं दत्वा च सिंदूरममं वर्जयाम् ईयेत् स यदा शुल्ब
 पत्राणि पुट पाकेन योजयेत् तदा गीतोरसं संयुक्तो निरुंजी
 कांचनं भवत् एष तु स्य कसंयोगो समासेन वरातने मासे ७
 न कुरुते वृद्धितरुणाकारसन्निभं जाया द्विगुरातेव
 १२ आनुरोहो हाठकसंनिभं खले दत्वा प्रलेपेन जंबीरस। १८
 मईने त्रिहिप्रदशकं हेमशोषयित्वा प्रयत्नतः एतेषु सद्य १८
 बद्धा च लेपपत्रे पुट दत्ते वणिक् द्वयवृद्धी स्यात् हेमभव
 ति निम्बयं मुहुस्ततं पलं चैकं गंधकस्य पलायिकं मधु।
 संजीवितो ये न दितमेकं तु मईयेत् गुटिका गुंजयुग्मेन।
 + धाया मुकुंतु कारयेत् बहती फलमधस्य शिवाचरो
 २२ नलेपयेत् ततो गोधूमचूर्णेन मृदुलिप्पं विशेषयेत् हि
 त्वा कपूरकोष्ठे न हतारुनो ब्रवद्वा मयेत् ततो सो जायते
 छटं भिषतेन वरां यथा शुल्बस्य जोडराशेन नैजुनी बीज
 केचुन रसेन सहितं देवि यथा कथं रसापरां मेधकस्य। २५
 पलं चैकं सतकस्य पलायिकं खल्वेकं जालिकं कृत्वा मेषा
 २६ हृदये राचधमते र्वाहा स्यात् त्रिकोष्ठेन ११

पावित्र्योयेत् २६ जीविनीचंद्रवस्तीचत्रधेधिपरि।
 लेपयेत् पक्ष्मपात्रसंस्थाप्य शिक्कायंत्रेनियोजये
 त् २७ प्रज्वाल्य बह्विधामैकसंगसीतं नुकारयेत्
 तरुणादित्यसंकाशो जायते रसभास्कर २८ गुंजा
 पुष्पप्रसारणेन लेहयेन्मधुसर्पिषा मासत्रयप्रयोगे
 नक्षत्रकाशनिवारयेत् २९ मंडरयोगसंयुक्तं पांडु।
 रोगं विनाशयेत् पांडुरी पांडुरीं च नाशयेद्विषम
 ज्वरः ३० महीकषायसंयुक्तो हरेत्कुष्ठान्यनेकशः
 कृष्णमंडविधिना युक्तो बद्धो पित्तहरणायते ३१ एत
 द्रसापरं गुणदेविजरादारिद्र्यनाशने नानाव्याधिहरं
 दिव्यं रसायनं सिद्धं मुनि ३२ गगनस्य च मूलस्य हे
 मन्तारं तारं ताद्यापि वा गंधकं पारदं पिष्टं कृत्वा क।

जलिकां मुभां ३३ संकोचिपित्तसूतो हंतिकुष्ठं हि दा
 सतां पंचांगं निंबं संयुक्तो कुष्ठमौ हुं वरं जयेत् ३४
 गोमूत्रेण च संयुक्तो हंति पासा विचर्चिकां गौर।
 चीरसं संयुक्तो सर्वज्वरहरं परं ३५ निगुं आत्रिफलायु
 क्तं वातं हंति सप्तमं पित्रो रोगेषु सर्वेषु हृद्येन मधु
 सर्पिका ३६ गुडमुंठी समा युक्तो श्लेष्म रोगं व्यपोह
 ति विषेन मुक्त सारेण सन्निपाते निवारयेत् ३७
 पंचांगं निंबं संयुक्तं मधुरत्रयं संयुतं लेहयेद्यो नरः
 प्रातः सती वेच्छते पंचकं ३८ पुनर्नवा समा युक्तं
 कुर्यात्कृत्वा पुष्पी नरः गंधकं सततं चैव कृत्वा क
 जलिकां समं गव्येन तव नीतेन लोहपाचयेत् सो
 उशंशे विषं क्षिप्वा यावद्बुवति गंधकः ४० तत्क्ष

एतेन निक्षिपेद्देविकदलीकंदमध्यतः एतेयर्थिका
 नाम रसानां च रसायरां ४१ निष्कृमात्रप्रमाणं न हं
 तिकुण्डं सुदारुणं मासत्रयप्रयोगेन सवरोगान् व
 पोहतु ४२ संवत्सरप्रयोगेन वलीपलितनाशनं युक्ता
 संसेवितायेन जीवेच्चंद्रार्कतारकं ४३ त्रिमलीचक्षिम्
 लीचत्रिफलाचचतुर्पलं समासं योज्येष्टो गं वलिः पलि
 तनाशनं ४४ गंधकं हरवीजं चटं करं च तथा विषं
 फलत्रयं त्रिगुटिकं जीरणि जीरणि प्रदापयेत् ४५ च ।
 तारो गुडभागश्च सर्वमेकत्र मईयेत् वधाचवेरमाने
 न गुटिका वरवर्णिनि ४६ एकेके कंभक्षयेत्प्रातः
 श्लेष्माकाशं विनाशयेत् मेलयित्वा तु निक्षिप्य घृतम
 ध्येतु पाचति ४७ निक्षिप्य धातुगुग्धस्य मध्ये चैव व
 शनेन वा राहीसप्तपर्यंतं क्षणमस्त्रेणानिःक्षिपेत् ४८

१३

१३

तावदेवततोदेविष्टताभ्यक्तं विमुद्रति मलं बहिर्वि
 बच्चैवरसदोषविनिर्गता ४८ कंचुकी गिरिदोषो
 एनागवंगकुभौ तथा मलेन कुरुते मर्षा बहिर्नादे
 षद्रोतये ५० विवेतमारपेत्स तंकंचुकाकुष्टकद्र
 सः नागवंगचेदोषेण कृतागंडादिकान्नगदान् ५१
 दृत्तंकं न्या मलं हंति शिखिदोषकफत्रये चित्रकोवि
 षदोषं च हरिद्रावृक कंचुकी ५२ नृणां वधिरुदोषं च ना
 गवंगं च पातकं पूर्वसंग्रह्यते सतः सयोग्यस्यापुसा
 यरो ५३ पलमात्रं रसं मुद्रं तावन्मात्रं तु गंधकं विधि
 बत्कज्जालिकं कृत्वा न्यग्राधान्करुणारिभिः ५४ भा
 वनात्तृतीयं दत्त्वा स्यात्सिंध्ये निधापयेत् विषयकप
 नीयं त्रेवालुकाभिः प्रहरयेत् ५५ दद्यात्तदनुदातीभिः
 भिषक् धामं चतुष्टयं जायते रससिंदूरं तरुणादित्य
 सन्ति ५६ अनुपानविरोधेण करोति विविधान्गु

१३

एतन्न नागार्जुनेन कथितं योगात्तं योगमुत्तमं ५७
 कवालकवरीवीजं समासं योजयेत्सुधीः सततं
 करी संहितं बलिपलितनाशनं ५८ पलमेकं भ
 स्मसतं गंधकस्य पलानि षट् पलमेकं च कर्पूरं
 सर्वमेकत्र मर्दयेत् ५९ सतमेकं हरीत्या च घा
 गद्दीरेण पाचयेत् सुसीताया हरीतक्या समादा
 यतिरस्यते ६० रक्तसूत्रे वेष्टयित्वा मधुमध्ये च निः
 क्षिपेत् मासा पूर्णं हरीतक्या मेकैकं भक्षयेत्सुधीः ६१
 मासमात्रं प्रयोगेण सर्वरोगान् व्यपोहति षण्मा
 सप्रयोगेण काष्ण्यरूपी भवेन्नरः ६२ सततं सवि
 तो देवि जीवि च प्राकं तारकं रुदेति चैव पंचांगं ह्रम
 बंधं च सततं ६३ दुग्धेन सहितं पीते केवलं गंध
 कोपि वा जायते स्थविरो देवि न बभौ वनगर्वितः ६४

१४ जायतेनात्र संदेहो रसगंधकयोगतः गंधकस्य प
 लं चैकं सतकस्य पलंतया ६५ कृत्वा कज्जलिका स
 म्यक् शालमलाफलमध्यतः माषमाषं प्रमुजीतर
 कसूत्रेण वेष्टयेत् ६६ निःक्षिपेन्मधुमधे तु यावद्धिं
 शदिनावधिः ततो वृत्त्यपलं चैकं भक्षयेत्सपिका
 सह ६७ प्रनष्टकीर्यो बिलवान् जायतेनात्र शंस
 यः मासमेकं प्रयोगेण दृढकामी भवेन्नरः ६८
 मासत्रयप्रयोगेन बलिपलितवर्जितः परमास
 प्रयोगेन काश्चारी महाबलः ६९ संवत्सरप्रयो
 गेन श्रापुवद्धि मवेच्छ्वं इत्यंतस्य प्रवक्ष्यामि मृ
 णुषेकाग्रमानसः ७० तिक्ता मृतैल लवणमहि
 षीक्षीरसर्पिषा अत्युष्णं वा सुशीते वा वज्रयेत्सर्व
 दाबुधेः ७१ एव विधि विधानेन सिद्धिर्भवति नान्य
 था त्रिवर्षे चैव धान्यं तु अजाक्षीरं च तंतया ७२ गो

होरंच घ तैचैव अन्नं सर्पियुते तथा दधिगवंचक ।
 धितं भोजनं घिं व शनने ७३ कुपयास्व प्रयोगेन
 अंगं च स्फुटते सुदा अथास्व शोधनं व ह्येगं धके स्त ।
 त कस्य च ७४ गायकं शाल इत्यानुष्टुतम धत्तु पार्व ।
 ति तथा वैष्णवा गदुधे च शोधयेत्स प्रवारकं ७५ ते च
 दोषान्विमुच्येत बहि दोषा विष्णतसः ततो रसोपये ।
 गी स्यात्तु पको भवेति ध्रुवं ७६ पारदो नागव गौ च मा ।
 लव हिस्ततः परः चांचल्यं च विषं चैव द्वि दोषं प्रतयेव
 रत्ना च ७७ असंताग्निर्महा दोषो निद्रा गता रदो स्थिता
 दोषा निरहितो देवि सर्व कर्माणि योजयेत् ७८ स ।
 दोषो नाशयेद्देहं नात्र कार्या विचारणात् इति श्रीयो
 गारोक्त गंधर्वा कल्प समाप्तम् अथ उष्मो र्क कल्पः
 उष्मो र्कं यत्र कुत्र चित दृष्टा स्वात्मा समाहितः तत्रैव

१५

15

+

चरणनक्तिचक्षिप्राशत्रौदिवेद्युधः १ भवतिकोमला
 प्रातःभक्षयेचक्षिनेदिने एकमासप्रयोगेनजायते
 कांचनप्रभः २ सर्वव्याधिविनिर्मुक्तोजीवेद्युधिसहस्र
 कं एकवर्षप्रयोनजीवेज्जुपार्कतास्काः ३ तत्स्वम्
 त्रपुरीषेरात्रोहंभवतिकांचन उष्मादकेचक्रादीश
 गंधपाषाणासंयुतं ४ चतुर्थीक्षेत्रसंयोज्यंरभागं
 विनिक्षिपेत् तारुवानेनसर्गोणमुल्लंभवतिकांचनः ५
 उष्मादकेनभलागं प्रभातेभक्षयेत्तरः तिलमुष्टिंभ
 क्षयेच्चप्रभातेवित्येवमवहि ६ मासद्वयप्रयोगेनजी
 वेद्युधिशतत्रयं पुनरस्यस्रवेद्यामिद्वयस्पर्करणं
 महत् ७ रसांधकंतुस्यंचदरदमाक्षिकंतथा एतत्सर्वं
 फरतोयेनयाममानंविनिक्षिपेत् ८ तेनैवतरपत्राणिले
 पथित्वाविचक्षुरोः एवंविधिविधानेनममंदमंदेनपाचयेत् ९

चतुर्दशभवेद्धर्मदरिद्रस्थविना ज्ञानं ज्ञानेन लिप्तालु
 संतु पत्रं विष्णुम्यधामयेत् १० बोडशवर्गिकं पत्रं भ
 वेत्येनात्रशंसयः अथ बौद्धमभागा १ तार ९ अश्रुक
 सत्त्व १ रसगंधकसमन्वितं ११ उष्णोदकेन सपृष्टा
 पुनस्तप्नोदके क्षिपेत् जायते गुटिका दिव्यसिद्धिर्भवति ना
 न्यथा १२ मासैकेन समुद्रतमसु खेप्रक्षिप्य साधकः
 वज्रकाया भवेद्विवलिपलितवर्जितः १३ अथातां
 गुटिकां दृष्ट्वा मध्वाज्येन पिवेत्सुधीः मासत्रयप्रयोगेन
 न जीवेच्छं प्रार्कतारकाः १४ तस्य मन्त्रपुरिषि राशुल्वं भ
 वतिकं च नः कुलस्य पाचयेत्सम्यक् भक्षेत्ता संदिने दिने १५
 त्रिषित्तुल्यपिवेत्सुदीर्गव्यं चैवाथ माहिषं ज्ञानं कुर्यात्
 तोतोयैः साधके विजिते दुष्यः १६ संबत्सरप्रयोगेन
 जीवेद्धर्षसरसकं त्रिफला लोदसंयुक्तं त्रिकुपनीरमे

वच १७ उष्मादकेन संपक्कपायसे कृयते ततः भक्षये
 तत्रिसप्ताहं वलिपलितवर्जितः १९८ अरामासस्य
 प्रयोगेन जीवेद्विषसहस्रकं इत्युष्मादकं कल्पः १९९
 अथ रक्तोदकं कल्पः ॥ शरीरकारयेद्रूपा
 विष्णुमंत्रेण मंत्रितं ओं स पू धा स्थिरी देवी स्वा
 हाः रक्तोदकं अनेन मंत्रेण गाढं ॥ अस्ति द
 क्षिणभागे कोलापुरदक्षिणे रक्तलामपुर
 उत्तमतत्सर्वभागे कदंबपुरदक्षिणे रक्तो
 तिष्ठति गृहस्थियामंत्रयुक्ते समाहितः घृतेन म
 धुनाले अतत्पिबेच्च विचक्षणाः मर्छितो भव
 तेतावधावचंद्रसमोदयः क्षीरंतस्य प्रदातव्यं

स्वस्थो भवति तत्तत्कारणतः ३ अनेनेव प्रकाशेण
 भवेच्चंद्रार्कलिर्मिलः एकविंशतिरात्रेण जी
 वेदुस्तदिनत्रयं ४ मासमात्रप्रयोगेण जी
 वेदुस्तपुष्पनरः ५ पुद्गलेन चतुर्द्वीनं पिवेच्चतुल
 कत्रयं ५ असंगे जायते भूमौ स पुरात्र न को सयः
 ऐहिकानिष्ठते भोगात्सपृच्छन्तीरपिवेन्नरः ६
 तत्क्षीरणानमात्रेण ग्रहयो भवति ध्रुवं कल्प
 पुष्पो भवेत्सिद्धिमहाबलपराक्रमः ७ योजन
 तासहस्रं च वायुवेगेन गच्छति मर्ज्जमात्रेण गामी
 च महाबलपराक्रमः इति श्लोकाः एककल्पः ।
 अथामितावाकल्पः सप्तकुभलात्कलाभि
 र्वैव विधाविधाया एकसंमितानि विपञ्च

२७

तोयेनचतुर्गुणेनचतुर्थ्यशेषे व्यपनायतामि
 पुनः पिवित्सीरचतुर्गुणेनसंयुक्तघनंयथास्थ
 त् सितोपलाघोऽशमिः पलेष्वाविमिश्रसस्या।
 १७ प्यदिनातिसप्तः २ ततः प्रयुज्यादिपलेनमानंज
 येदिकारात्तखिलानगुदेस्यात् केरान्मुहीलाप
 नकुंचितानिसुवर्णदृष्टिश्चशेरांककोतिः ३
 वेगं हयानाथनकुंजराणां स्वरं मधुरस्पर्शताश
 दीप्तिं स्त्रीबलभंसर्वविष्यसुनाचनिरोगतं द्वित्रि
 शतायुषं च ४ नचान्नपानेपरिहासमस्तिनचा
 तपानाद्यतिमैथुनेन प्रयोगकाले सकलामया
 मोरानाहूयं सर्वदसायागानां ५ इतिभक्षाना
 कल्पश्च सरस्वतीचूणिः अश्वगंधवचासुता

भृंगराजैववावची जीराचन्द्रजमोदम्रज्यैष्टीम
धुससैंधवैः १ तथाटरुषकेब्राह्मीशंखपुष्पा
सतावरी एतानि समभागानि म्रुह्मचूर्णानि
कारयेत् २ भक्षयेत्प्रातःकृष्यायसर्विषामधुनासह
सप्तरात्रेणमेधावीहभ्यंशुतिधरोभवेत् ३ एकविं
शतिरात्रेणस्यमेवकविर्भवेत् अष्टाविंशतिरा
त्रेणकिंनूरैः सहगीयते ४ मयूरस्यचनिर्घोषे
मन्नकोकिलकेसरः सारस्यतमिदंचूर्णं सर्वव्या
धिविनाशनम् ५ इतिसरस्वतीचूर्णम् अथ
गराजकल्पः भृंगेसम्भलेपरिवेष्यचूर्णं कृत्वाति
लातामलकंतदधिकं मासत्रयोवाघसदेववर्षा
नव्याधयोनापि जराजमृत्युः १ सम्भलेपत्रमुह
त्यभृंगराजेशुभेदिने शुक्लं संचूर्णितं पुष्ये विज

लपत्रमात्रया २ कौञ्जिकेन समालोष्य संततम्
 हृष्येन्नरः मासमेकप्रयोगेन सर्वरोगात्प्रमुच्य
 ते ३ दग्धासुभोजनात्सम्पक्व विरंजीवी भवेन्न
 रः पलवान्भृंगराजस्य साक्षी न रुग्णमातिलान्ति
 तान् ४ षष्ठमासप्रभुं जानोष्यते पलितैः नरः ॐ
 नमो भगवते रुद्राय तिष्ठतिष्ठसे ग्रहणं भवत्वाहा
 इति ग्रहणमंत्रः ॐ भगवते रुद्राय मत्तात्मने इ
 ति ज्ञातोऽनमंत्रः ॐ उन्निष्ठ उन्निष्ठ कल्पाणि
 ४०४ः स्वाहा इति महाणमंत्रः इति श्रीरुद्रपाव
 तीसंवादे भृंगराजकल्पे संपूर्णम् श्रीगणेशाय
 नमः अथ पंचदशीयेन विधिः ॐ ह्रीं गेरी रुद्र
 पिते योगीश्वरी स्वाहा एतन्मंत्रेण कलहज्ज
 करणा १०००० इत्येते उपरांतं जोयेत्रे दाबो लदहे
 अथम २

सेकराणा प्रथमअपुनमात्रयंत्रलिरवलेतो
 १०००० कर्त्तेअपुतो दृष्टेदायंत्रहेसेकराणा इ
 सपाहवनादि कथेहेसेकरी लेणा इसते उपरोत
 पुराणराजिसकार्येनोकराणा होये उसीकार्ये
 दियाविधिमाफककराणा जे इकरुजारयेत्रक
 रेतो एकसंमोहनहोय १००० जेदोहजारलि
 खेतोसर्वकार्यसिद्धिहोय २००० जेतीनहजार
 लिखेतोएथीजीते ३००० जोचारहजारलि
 खेतोसिद्धांतहोय ४००० जेमोहनार्थकराणा
 होयतोआलक्षकसोलिखेते वशीकरीकर
 णकेगोरोचनसोलिखेते जोआकर्षणकर
 णहोयतोकस्तूरीसोलिखेते जोस्तेभनकर

१८ एण होय तो हलदी सों लिखे जो देवता दर्शन
 करण होय तो केसर सों लिखे जो मारण
 ख धूलि एण होय तो धूर्तरस सों लिखे जो अथ
 बावडे केसर सों लिखे जो उच्चाटन के नि।
 १९ मित्त लिखण होय तो सुवामार सों लिखे ब्राह्म
 णो लिख्यते भजे ता उपत्र तु भभु जे बैश्येन लि
 ख्यते देविका ग रे सिद्धये म्देरा लिख्यते देवि
 भूमि भगेश्वर ततः १५ नमनः सों लिखे म
 स्याम न्येवा पूर्वमीरिते दूवायवा लिखे तशं
 जाति नौ वश्ये भवामिति स्वर्ण लेखिनी मोहनाथं
 रौप्य लेखिनी आकषिणाथं काकपत्रले
 खिनी मारणाथं स्वभनाथं हरिद्रव्या १८

ताम्रसर्वेषां लेखणप्रच्छां मुलकरणी उच्चा
 दने द्वेषोत्तमं १---- वेदिमोक्षणेत्तमं
 ते १---- गतराजे २---- भूमिविजे ३----
 आपमोचनार्थं ४---- वाक्त्रिपु ५---- एष्टी
 शान्तिमित्यर्थे ६---- जलेक्षितेत्तमं नवमं
 लुतनवनाप्यसमवेष्टां जलमथोक्षितेत्तमं
 ह्मीनिमित्यर्थे ७---- लक्ष्मिनिशिवतल्यो
 भवेत् त्रिशतेवा त्रिसहस्रवातदधकं सप्तत्या
 हं लिखेद्द्विशतेवा तदधकम् भूममस्तु ॥

३	७	६
८	५	१
१	३	८

८	१	६
३	५	७
६	८	३

४	८	२
३	५	७
६	१	६

८	३	५
१	५	८
६	७	२

वास्तुनासि हरीसिद्धि
 वैश्वसिद्धि मन्त्रसिद्धि

20

मं० ३२५०-घ

मं० ३२८-घ
गन्धक विधि कल्प उष्णोदक स्क्तो-
-दकल्पादि

मं० ३२८०-घ
पंचदशमिंश विधि भाषायाम्

द्वयोः पत्राणि २०